

az FSZEK kerületi könyvtáraiban) túlságosan képlékennyé teszi a válogatás határait. Valószínű, hogy a hozzáférhetőség kritériuma még az első kiadás tehertétele a másodikikon. Ez az elv önmagában is vitatható, hisz kimondatlanul azt feltételezi: a kerületi könyvtárak állománya csupán a kurrens antológiákkal gyarapodhat, s még csak el sem képzelhető például egy 1945 előtt megjelent antológia beszerzése, csak olyané, amelyik megtalálható az összeállításban.

A szempontok homályossága okozza, hogy az összeállítás erényeit és hibáit egyaránt nehéz mérlegre tenni. Az például gyanítható, hogy az 1961-ben megjelent négykötetes *Magyar elbeszélők* című gyűjteményes kötet sem a fenti kritériumok miatt maradt ki a válogatásból, továbbá az is, hogy az *Írók a moziban* című antológia, amelyben Gar-

cia Lorca egy kisebb darabja, Csúrka István, Mátyás Iván egy-egy novellája szerepel, hasonlóképp nem tudatos döntés eredményeként hiányzik. Sokszor viszont, így például a Népművelési Propaganda Iroda gondozásában megjelenő különféle tematikus válogatások esetében, már valóban eldönthetetlen, hogy kimaradásuk egyszerű figyelmetlenségnek tulajdonítható-e, vagy a szelektálás valamelyik szempontja érvényesült velük szemben.

Mindenesetre az első lépés megtörtént: az elemző katalógus kötete a nagyobb nyilvánosság elé került, s remélhető, hogy a használók igénye, más könyvtárak szakmai kontrollja serkenti majd a világosabb koncepciójú folytatást is. (Szerk.: Csoma Mihályné, Bori Erzsébet. 1980 [1981] FSZEK 733 l. 97 Ft)

Lakatos András

Könyvtári kis tükör Társadalomtudományok 1945—1978

Ajánló könyvjegyzék

Érdekes, bizonyos értelemben úttörő vállalkozás terméke ez a kötet, bár a bevezető szerint az azonos főcímmel 1979-ben megjelent, az 1965 és 1975 között publikált gyermekirodalmi művekről készült vállalkozás utódjának tekinti magát. A kiadvány célja: áttekintést adni a „legfontosabb olvasnivalókról”, segíteni a könyvtárosokat az alapfokú el látást nyújtó könyvtárak állományának céltudatosabb kiegészítésében, a hiányok felismerésében és végül a könyvtárakat ellátó központi szervektől „elvárható” művek feltárásában. E meglehetősen összetett cél elérése akkor sem volna könnyű, ha minden külső feltételt adottnak tekinthetnénk (például, ha az ajánlott művek valóban beszerezhetőek volnának). Nehezítette a munkát, és némiképp az összeállítás értékelését is akadályozza az a tény, hogy a társadalomtudományi jegyzéknek egyelőre csupán egy részét tartjuk kezünkben; az általános és a filozófiai műveket, valamint a történelmet és segédtudományait a később megjelenő bibliográfiák tárják fel, és részletes mutató is csak a sorozat teljessé válásakor fog majd a használók rendelkezésére állni — amint azt a bevezetőből megtudhatjuk.

A most megjelent kötet 780 címléírást tartalmaz a szociológia, a statisztika, a politika, a gazdaság, a jog, a nevelés-

és művelődésügy, valamint az igazgatás, a hadtudomány, a közlekedés, a vezetés és szervezés, a munkásmozgalom, a bélyeggyűjtés, a könyvkiadás és a nyomdászat témaköréből, de akad az ajánlott művek között a terrorizmusról, az antiszemitizmusról, a cigánykérdésről, a népi kollégiumokról, a fasizmusról, a hírszerzésről, a hobbiról, az infrastruktúráról, a jobbágyságról, a katolicizmusról, a piacutatásról, a négerkérdésről, az öngyilkosságról, a reklámpszichológiáról, a turizmusról, az úttörőmozgalomról, a Volksbundról és még számos érdekes kérdésről szóló kiadvány is.

A tartalmi keretek megválasztásának helyes vagy helytelen voltával — akár elvi (tudományrendszertani), akár gyakorlati (könyvtárhasználati) szempontból — felesleges volna foglalkozni, a bevezetőből ugyanis világosan kitűnik, hogy a szerkesztő és munkatársai pontosan ismerik az ezzel kapcsolatos gyengeségeket, és a használat közben miattuk adódó nehézségeket. „Különböző kényszerítő okok”-ra utalnak, nem pedig elvi megfontolásokra, s ez a körülmény eleve kizár minden vitát. Ráadásul, ha valaki készített már hasonló bibliográfiát, jól tudja, hogy az együttműködés, az egyeztetés és a közreadás technikai problémái valóban szinte leküzdhetetlen nehézségeket támaszthatnak. A szerkesztő

érvelését el kell tehát fogadnunk, s nem tehetünk egyebet, mint reménykedünk abban, hogy a használók előbb-utóbb megtanulják, mit kell érteniük ebben az esetben társadalomtudományokon, és nem zavarja majd őket, hogy a szociográfát, valamint a néprajzot a történelemmel foglalkozó kötetben kell keresniük, továbbá, hogy a Marx, Engels és Lenin életéről és munkásságáról szóló könyveket (összes és válogatott műveikkel együtt) nem a marxizmus—leninizmus „filozófiai részei” között találják, hanem a *Politika* fejezetben stb.

Az anyag csoportosításakor a közreadók arra törekedtek — olvassuk a bevezetőben —, hogy a könyvtári—bibliográfiai munkában és szokásokban kevésbé járatos olvasók könnyebben ráalkadjanak a keresett címekre, és ezért a tárgyuk szerint összetartozó műveket egy helyre sorolták. Ez azt jelenti, hogy az iparstatisztika az iparnál és nem a statisztikánál, az agrárpolitika a mezőgazdaságban és nem a politikában, az ifjúságszociológia az ifjúság és nem a szociológia szakcsoportban kapott helyet.

A nagyobb tudományzakokat alfejezetekre bontották, a *Politikát* például *Forradalmárok, politikusok, Politikai elméletek az államról, a forradalomról és a demokráciáról, Osztályok, rétegek, népcsoportok...*, *Nemzetek, nemzetiségek, kisebbségek, Ideológiai harc, politikai irányzatok, Pártok és szervezetek, Kommunista világmozgalom, Ifjúsági mozgalmak és Világpolitika* alfejezetekre. Az egyes alfejezeteket pedig szűk-

ség szerint további csoportokra is tagolták. A fejezetek, alfejezetek és csoportok egymáshoz való viszonyát, alá-, fölé- és mellérendeltségét a rendelkezésre álló tipográfiai eszközökkel nem mindig sikerült kielégítően érzékeltetni, s ez olykor kissé megnehezíti a kézikönyv használatát.

A fő kérdés természetesen nem ez, hanem maga a válogatás. Harmincnégy év hazai könyvtárművéséből kellett kiválasztani a „kulcsfontosságú”, az „elvileg beszerezhető” munkákat, amelyeknek információi „frissek, helytállóak”, vagy ha tartalmuk némileg el is avult, de — jobb híján — mégis „feltétlenül jelen kell lenniük a könyvtár állományában”, méghozzá az „elérhető legújabb kiadásban”. Mindez nem kis feladat, így érthető, hogy a kötet összeállítói munkájuk során számos nehézséggel találták magukat szemben. Ismertetésünk nem vállalkozhatott a válogatás részletes elemzésére, annyit azonban elmondhatunk, hogy a körülmekintő mérlegelés eredményeként a kiadványnak *egészében* sikerült elérnie a kitűzött célt: felhívni a figyelmet a kiválasztott szakterületek legfontosabb, viszonylag korszerű irodalmára, és ezzel megkönnyíteni a tájékozódást, mind a könyvtárosok, mind az olvasók számára. (Szerk. Mándy Gábor. *Készült a Hajdú-Bihar megyei Tanács VB Könyvtárával együttműködésben. 1981. OSZK KMK — Népművelési Propaganda Iroda. 274 l. 39 Ft*)

Pálvölgyi Endre

KÖNYVTÁRI KIADVÁNYOK

A MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETÉNEK ÉVKÖNYVE 1980 című kötet a sorozat korábbi kötetéhez képest sokkal gyorsabban jelent meg — igaz, az egyesületi életről szóló szokásos beszámoló nélkül. A gyorsaságnak az az oka, hogy az 1980-as évkönyv az egyesület tavaly augusztusi szombathelyi, XII. vándorgyűlésének anyagát tartalmazza, amelyet a IV. országos könyvtárügyi konferencia előkészületei során a könyvtárosok kezébe szándékoztak adni az egyesület és a könyvtárügy vezetői.

A szombathelyi vándorgyűlés ugyanis már a könyvtárügyi konferenciára való felkészülés jegyében ülésezett, tanácskozásainak középpontjában az előző, 1970. évi, III. országos konferencia óta eltelt évtized mérlegének elkészítése állt. A kötet közli a plenáris ülésen elhangzott előadások szövegét (ezek a Könyvtáros 1980. októberi számában is olvashatók), továbbá a három szekcióülés hét előadásának szövegét a szekciók megbeszélésein elhangzottak összefoglalásával és az ajánlásokkal együtt (ezekről annak ide-

jén nem számolt be a Könyvtáros), végül a befeljező ülésen elfogadott állásfoglalás szövege zárja a kötetet. A kiadvány, amelyet Kovács Dezső szerkesztett, a Könyvtárosegyesület elnökségének névsorával zárul. (Népművelési Propaganda Iroda, 1981. 91 l. — 13 Ft)

A HÁROM TESTŐR szolnoki bemutatójára a Verseygy Ferenc Megyei Könyvtár és a Szigligeti Színház megjelentette a *Fabri Péter* által színpadra alkalmazott darab szöveg-